

EDI *Expliciete Directe Instructie*

1 Lesdoel	5 Begeleide inoefening
2 Activeren voorkennis	6 Afsluiting
3 Onderwijzen concept	7 Zelfstandig verwerking
4 Onderwijzen vaardigheid	8 Verlengde instructie

Technieken:

- Controleren van begrip
- Uitleggen
- Voordoen
- Hardop denken

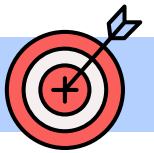
Controleren van begrip (CvB) is het belangrijkste onderdeel. Bedenk bij de voorbereiding van je les CvB-vragen. Tijdens de instructie stel je iedere 2-3 minuten deze vragen. Stel vragen over wat je hebt onderwezen en bij alles wat je nieuw uitlegt. Zoals:

- Na bespreking van het lesdoel: *"Dus wat gaan we vandaag leren en waarom?"*
- Na het geven van een definitie: *"Kan je dit herhalen in je eigen woorden?" "Kan je een voorbeeld geven?"*
- Na uitleg van stappen: *"Leg het aan elkaar uit!" "Schrijf op: wat is het belang van elke stap?"*
- Na oefenen in tweetallen: *"Deel jullie antwoord en licht het toe!"*

- Geef altijd eerst instructie voordat je CvB vragen stelt. Stel de vraag aan de hele groep (*"Denk na over het antwoord en zorg dat je het ook aan me kunt uitleggen"*). Is het antwoord fout of niet de goede toepassing, dan was de instructie niet effectief; je moet de instructie aanpassen. Stel specifieke vragen!
- Wacht even voordat je de beurt geeft (denktijd) en maak gebruik van schoudermaatjes (*"Vertel je antwoord aan je buurman!"*) en van de wisbordjes.
- Geef willekeurig beurten (ijsstokjes), minimaal aan 3 leerlingen. Hierna kun je nog vragen wie een aanvulling kan geven (dan wel met vingers) voor de slimmere kinderen (zoals **sterke rekenaars**) kinderen of je stelt een verdiepingsvraag. Je kunt ook smokkelen door na een aantal goede antwoorden een 'zwakker' kind de beurt te geven (kans op succeservaring)
- Luister goed: wat hebben de leerlingen nodig om het te begrijpen?
- Geef veel **Feedback**:
 - Herhaal het goede antwoord.
 - Vul aan als het antwoord gedeeltelijk goed was.
 - Bij fout antwoord: *"Hoe ben je aan je antwoord gekomen?"*
 - Hebben meer dan 2 leerlingen een fout antwoord? Dan opnieuw uitleggen!

Wanneer de eerste leerling het niet weet: *"Ik kom zo bij je terug"* en vraag het de volgende leerling en herhaal het goede antwoord, Stel dan de vraag weer aan de vorige leerling. Weet de 2e leerling het antwoord ook niet? Dan terug naar: *instructie geven!* Daarna stel je dezelfde vraag aan dezelfde 2 leerlingen + enkele anderen. Wanneer de leerling het antwoord nog niet weet, dan geef je het antwoord en laat je het antwoord herhalen. Neem de leerling(en) mee in de verlengde instructie.

1. HET LESDOEL

Het lesdoel bestaat uit:

- Het **concept** (*hoofdgedachte, zelfstandig naamwoord*)
- Een vaardigheid (*de techniek, werkwoord*)
- Een context

Het lesdoel is:

- Concreet
- Controleerbaar
- In overeenstemming met de activiteit tijdens de zelfstandige verwerking

Let op: herhalen is niet nieuw en dus geen nieuw te leren lesdoel. Een lesdoel is iets wat de leerlingen nog niet kunnen. Tempo verhogen kan wel een lesdoel zijn.

Deel het lesdoel met de kinderen:

- Vertel en schrijf op bord (visuele ondersteuning)
- Laat het samen hardop voorlezen
- Label moeilijke woorden
- Verbind de lesinhoud tijdens de instructie met het lesdoel

Tip: Laat de leerlingen aantekening maken: steekwoorden, kleine stapjes, leren samenvatten, samenvatting aan elkaar laten lezen en feedback aan elkaar geven.

2. ACTIVEREN VAN VOORKENNIS

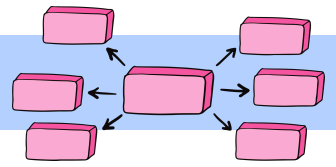
- *Trigger* (verbinden aan nieuwe leerstof, lesdoel) bijv. wat weet je al in het algemeen (geef eerst zelf een voorbeeld en vraag **NIET** over het lesdoel, dat moeten ze nog gaan leren), gebruik de wisbordjes.
- Kies voor concept of vaardigheid (zie lesdoel).
- Eigen ervaringen activeren of een oud lesdoel opfrissen (wanneer leerlingen moeite hebben dat te onthouden)
 - Kies welke voorkennis je activeert (gebruik bekende woorden)
 - Denken en delen
 - Verbinden met de nieuwe leerstof (kort en krachtig; maximaal 5 minuten)
- Automatiseringsoefening kan zolang alle kinderen dit beheersen en het aansluit bij het lesdoel

Instructie

- Uitleggen (laat aantekeningen maken en maak zelf samenvatting op het bord)
- Voordoen (eerst concreet materiaal en daarna steeds abstracter)
- Hardop denken (*modelen*): "Ik ga nu hardop denken zodat je precies hoort hoe ik het aanpak".

Tip: houd het kort (*model* → CvB → leerling laten *modelen* → CvB), niet te veel denkstappen snel achter elkaar, beantwoord zelf de vragen. Laat de leerlingen de tussenstappen opschrijven en bespreek het belang daarvan.

3. AANDACHT VOOR HET CONCEPT

Het concept is het **zelfstandig naamwoord** uit het lesdoel.

Let op:

- Ga niet te snel van concept onderwijzen naar vaardigheid onderwijzen.
- Geef verschillende voorbeelden bij het concept
- Laat verwoorden hoe leerling aan antwoord komt

Strategie onderwijzen van het concept:

- Stel concept vast in het lesdoel en zorg voor geschreven definitie (1 of 2 zinnen)
- Geef voorbeelden die het concept verduidelijken
- Geef instructie over het concept (uitleggen, voordoen, hardop denken)
- Laat leerlingen interacteren met concept (schoudermaatje, aantekeningen, ezelsbruggetjes)
- Stel CvB-vragen over het concept + HTV (*herhalen, toepassen, verwoorden*)

4. DE VAARDIGHEID AANLEREN

De vaardigheid is het werkwoord uit het lesdoel.

- Stel de vaardigheid vast in het lesdoel
- Zorg voor heldere verdeling stappen
- Hardop denken
- CvB-vragen (wat, waarom, hoe; laat leerlingen het hardop denken overnemen)
- Verbinding met het concept

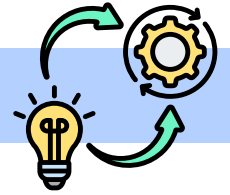
Strategie onderwijzen van de vaardigheid (de feitelijke leerstof)

- Deel concept lesdoel op in details
- Kies vorm om details te ordenen (visueel schema)
- Geef instructie
- Gebruik geheugensteuntjes en ezelsbruggetjes
- Stel CvB-vragen over details (herhaling)
- Uitleggen (voordoen, hardop denken); laat leerlingen verwoorden
- Ga weer naar de instructie
- Deel een visueel schema uit of laat van het bord overnemen om info te ordenen.

Belang van het lesdoel (waarom?)

- Kies een moment in de les (zodra de leerlingen een concept begrijpen)
- Geef verschillende redenen (persoonlijk voordeel, echte leven, voor leren op school)
- Vraag leerlingen aanvullende redenen (na eigen voorbeelden)
- Stel CvB-vragen

5. BEGELEIDE INOEFENING

Ik doe het voor → WIJ DOEN HET SAMEN → jij doet het zelf

Laat leerlingen steeds meer los (zelf de stappen toepassen).

3 delen: afhankelijk van hoe snel leerlingen het goed kunnen/snappen

1. Doe elke stap voor en laat de leerlingen elke stap herhalen (wisbordje)
2. Doe 1 stap voor, laat leerlingen volgende stap zelf uitvoeren (wisbordje)
3. Laat leerlingen met voorbeeld opdrachten alle stappen zelf uitvoeren; controleer na iedere stap (wisbordje)
4. (optie) jullie doen het samen (schoudermaatje)

- Geef individuele feedback; kinderen die uitvallen naar verlengde instructie (dus geen vaste groep).
- Geef veel verschillende voorbeelden (houd extra voorbeelden. bij de hand, mochten de kinderen het moeilijk vinden).
- Variaties (kijk naar de zelfstandige verwerking en kies de moeilijkste opdracht tijdens je instructie en begeleide inoefening).
- Bouw de moeilijkheid op in de voorbeelden.
- Bij feitelijke leerstof doe je hetzelfde, alleen dan doe je de stappen voor, nodig voor het ordenen van de informatie (bijv. venndiagrammen).

6. AFSLUITING

Dit doe je **VOOR** de zelfstandige verwerking. Je zet de leerlingen pas zelfstandig aan het werk, als je zeker weet dat ze (80%) het lesdoel beheersen. Zijn er nog leerlingen die extra instructie nodig hebben?

Kunnen de kinderen ...

- het concept goed uitleggen en verwoorden?
- de vaardigheid goed uitvoeren?
- vertellen wat het lesdoel is?

Voor een goed lesafsluiting is een goede voorbereiding van belang (lesplan, vaststellen moeilijke gedeelten van de les, zorgen voor focus (1 concreet en controleerbaar lesdoel)).

Let op: Niet de klok, maar jij als leerkracht bepaalt het tempo van de les aan de mate waarin leerlingen CvB-vragen kunnen beantwoorden! Bedenk dat zelfstandige verwerking minder effectief is als de leerlingen de leerstof niet beheersen.

Tip: maak gebruik van **exit-tickets** om te zien wat en in hoeverre leerlingen de leerstof hebben begrepen.

7. ZELFSTANDIGE VERWERKING

- ...is iets anders dan zelfstandig werken
- **Doel:** bied tijd en herhaling zodat leerlingen zich de leerstof goed eigen kunnen maken.
- Je brengt kennis uit **werkgeheugen** over naar langetermijngeheugen.
- De leerlingen leren niet (dat hebben ze tijdens de instructie gedaan): ze oefenen en herhalen wat ze geleerd hebben. Het doel is **ONTHOUDEN**. Daarom is het ook niet erg wanneer een leerling het niet afkrijgt.
- Door goede instructie te geven, weten de kinderen wat ze moeten doen en doen ze succeservaringen op. Dit is een krachtig middel om gedragsproblemen te voorkomen.
- Laat de kinderen niet aan zelfstandige verwerking beginnen, wanneer ze het nog niet kunnen. Trek dan liever meer tijd uit voor de begeleide inoefening en instructie.

8. VERLENGDE INSTRUCTIE

Bepaal welke leerlingen het lesdoel niet hebben behaald: verlengde instructie (= extra tijd met leerkracht en aanvullende voorbeelden + begeleide inoefening; je doorloopt dezelfde fases als bij de eerdere les).

Let op: *Geen vaste groep:* de samenstelling hangt af van de lesafsluiting en is dus wisselend. Laat ook eens een sterke leerling aanschuiven.

Let op: Verlengde instructie is iets anders dan samen de zelfstandige verwerkingsopdrachten maken. Je leert de leerlingen WEL het concept en de vaardigheid, zodat ze die zelfstandig kunnen toepassen.

Is na de verlengde instructie het lesdoel nog niet behaald? Dan kun je kiezen voor een **recept**. Dit is een briefje waarop het lesdoel, de stappen en de streefdatum staan met een datum waarop het beheerst moet worden. Je kunt dit aan ouders geven (hulp thuis) of sterke leerlingen laten helpen. Noteer in het dagrooster welke kinderen verlengde instructie hebben gekregen + het lesdoel en verzamel de 'recept' briefjes (verantwoording naar inspectie).

Meer lezen of zien:

- Het **boek** 'EDI'
- **Downloads** bij het boek 'EDI'
- EDI in een notendop
- Het (digitale) **boek** 'Leer ze rekenen', het **boek** 'leer ze lezen' en het **boek** 'De 7 pijlers van onderwijs in BL
- PO **leergebieden** met bijbehorende kern- en leerdoelen